

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/41/2015
Identifikačné číslo spisu: 1210010244
Dátum vydania rozhodnutia: 10.02.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Harabin
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1210010244.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského v trestnej veci obvineného R. F. pre zločin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 4 Tr. zák. na neverejnom zasadnutí 10. februára 2016 o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 24. januára 2013, sp. zn. 2 To 137/2012, z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a/, c/, i/ Tr. por. takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného R. F. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 11. mája 2012, sp. zn. 1 T 54/2010 bol obvinený R. F. uznaný za vinného zo zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 4 Tr. zák., na tom skutkovom základe, že

ako konateľ obchodnej spoločnosti M. s.r.o. so sídlom v Bratislave na Miletičovej ulici č. 23, predstierajúc svoju solventnosť, podpísal 16.4.2007 v sídle spoločnosti zmluvu o splátkovom úvere evidovanú pod č. 07-0000044224 vo výške úveru 1.280.000 Sk (42.488,22 Eur) so splatnosťou do 31.3.2010 a zmluvu o kontokorentnom úvere evidovanú pod č. 07-0000041064 vo výške úveru 1.000.000 Sk (33.193,92 Eur) so splatnosťou do 31.3.2008, pričom poškodenej spoločnosti Tatra banka, a.s. boli 28.3.2007 predložené k žiadosti o poskytnutie BusinessÚver-u Expres sfaľované dokumenty ohľadom spoločnosti M. s.r.o., a to daňové priznanie z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie rokov 2005 a 2006, výkaz ziskov a strát so súvahou k 31.12.2005 a k 31.12.2006, potvrdenie Sociálnej poisťovne o neexistencii nedoplatkov na poistnom a poplatkoch z 2.4.2007 pod č. 701-15-1841/2007, na základe ktorých poškodená Tatra banka, a.s. úver schválila a úver vyplatila, pričom obžalovaný poskytnutý úver nesplácal, čím poškodenej spoločnosti Tatra banka, a.s. vznikla škoda vo výške 74.095,33 Eur (2.232.196 Sk).

Obvinený bol za to odsúdený v zmysle §§ 222 ods. 4, 38 ods. 2, 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. obvinenému bolo uložené nahradiť škodu poškodenej Tatra banke

a.s. v sume 74.095,33 Eur.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 24. januára 2013, sp. zn. 2 To 137/2012 bolo odvolanie R. F. (zamerané, okrem preverenia rozhodnutia o bezodplatnej obhajobe, výlučne na doplnenie dokazovania formou znaleckých posudkov, rôznych vysvetlení a preverení) zamietnuté podľa § 319 Tr. por. Odvolací súd sa v napadnutom uznesení návrhmi obvineného zaoberal a dospel k záveru, že sú nad rámec konania. Rozhodnutím o zamietnutí bezodplatného právneho zastupovania sa nezaoberal.

Obvinený prostredníctvom obhajcu 18. mája 2015 podal proti rozsudku prvostupňového súdu a uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie. Uplatnil dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), i) Tr. por. Ku skutku, resp. predpokladanému následku nemohlo dôjsť v sídle spoločnosti M., s.r.o., ale v pobočke Tatra banky, a.s. na Vajanského nábreží, alebo pri vyplatení. Nebolo to v obvode Okresného súdu Bratislava II. Rozhodoval preto nepríslušný prvostupňový súd. Poukázal na to, že z listiny o odovzdaní veci z dôvodu miestnej príslušnosti z 8. júla 2009 vyplýva, že v trestnom konaní došlo k porušeniu prezumpcie neviny, lebo riaditeľka odboru justičnej polície Okresného riaditeľstva PZ Bratislava I dopredu prejednotila vinu obvineného zo zločinu úverového podvodu. Prvostupňový a ani druhostupňový súd sa nezaoberali zásadným porušením práva na obhajobu, ku ktorému došlo konaním vyšetrovateľa, čo je zrejmé zo záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu z 22. februára 2010, o ktorom úkone nebol upovedomený a nebol naň ani predvolaný. Vyplýva z neho to, že pri výsluchu 24. februára 2009 sa vzdal možnosti preštudovania vyšetrovacieho spisu. Argumentoval judikátom č. Jtk 9/09 z 8. decembra 2009 trestného kolégia Krajského súdu v Žiline, podľa ktorého „obvinený sa môže právne účinne vzdať práva na preštudovanie spisu až potom, ako mu bol oznámený dátum, čas a miesto vykonania úkonu. Ak sa obvinený vzdal práva na preštudovanie spisu, hoci neboli splnené podmienky, treba považovať vzdanie sa za absolútne neúčinné“. Ním navrhnuté dôkazy súd nevykonal a ani to neodôvodnil. Opakované žiadosti o ustanovenie obhajcu mu prvostupňový súd zamietol a odvolací súd sa tým vôbec nezaoberal. Tým bolo porušené jeho právo na obhajobu. Necíti sa byť vinným a existujú závažné pochybnosti či skutok sa stal. Súd prvého stupňa sa náležite nevysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami pre rozhodnutie a tento nedostatok neodstránil ani odvolací súd, čím bolo porušené právo na spravodlivý proces. Súdy oboch stupňov porušili aj zásadu spravodlivého hodnotenia dôkazov, lebo sa nevysporiadali s dôkazmi v jeho prospech, ale jednostranne prihliadli na dôkazy v jeho neprospech a nevykonali ním navrhované dokazovanie. Nepostupovali v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Tr. por. Nebol predložený jediný dôkaz, ktorý by preukazoval, že mal úmysel spáchať skutok ktorý je uvedený v rozsudku a obhajoba v tomto smere nebola dostatočne preverená. Predložené listiny nevypracoval a nepodpísal. Žiadal priradiť znalca z odboru grafológie. Rozhodnutie vychádza so záverov, ktoré pripúšťajú pochybnosti ohľadne viny, a preto došlo aj k porušeniu zásady in dubio pro reo. Navrhol, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech, zrušil rozsudok (správne uznesenie) krajského súdu, ako aj rozsudok prvostupňového súdu, vrátil vec okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie a podľa § 380 ods. 2 Tr. por. rozhodol, že ho do väzby neberie.

Okresná prokuratúra vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že právo na obhajobu už skúmal Najvyšší súd Slovenskej republiky a uznesením z 18. septembra 2013, sp. zn. 3 Tdo 48/2013, dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. d) Tr. por. Obvinený v prípravnom konaní protiprávne konanie doznával. Na súde sa snažil exkulovať, pretože bol podvedený H. F. a R. Y., ktorí boli v pozícii svedkov a jeho obhajobu nepotvrdili. Obvinený pritom nepoprel, že písomnosti týkajúce sa úveru podpísal osobne. Je irelevantné či osoba konala z vlastnej alebo z pohnútky inej osoby - osôb. Pri dištančných deliktach sa príslušnosť súdov posudzuje podľa miesta, kde došlo k prvému konaniu páchatel'a, ako aj miesta, kde došlo k spôsobeniu následku, ktoré nemusia byť totožné. Dovolanie považuje za nedôvodné.

Najvyšší súd ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) vec predbežne preskúmal v zmysle § 378 Tr. por. a zistil, že uplatnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Tr. por. nie sú naplnené.

Dovolacie námietky najvyšší súd hodnotil bez ohľadu na ich označenie dovolateľom podľa jednotlivých písmen ustanovenia § 371 ods. 1 Tr. por. Podmienka uvedená v § 371 ods. 4 veta prvá Tr. por. nie je na účel možnosti použitia dôvodov dovolania zodpovedajúcich tomuto ustanoveniu splnená.

Obvinený o vyjadrení riaditeľky Okresného riaditeľstva PZ, o nezákonnom postupe vyšetrovateľa pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania a o príslušnosti Okresného súdu Bratislava II vedel ešte pred podaním obžaloby, resp. po jej podaní. V konaní pred okresným súdom, ale ani v konaní pred krajským súdom tieto skutočnosti nenamietal, urobil tak po prvýkrát až v dovolaní.

V konaní pred odvolacím súdom, okrem rozsahu dokazovania namietal iba rozhodnutie o zamietnutí žiadosti obvineného na bezplatnú obhajobu. Iné porušenia zákonov obvinený nenamietal a dovolací súd ich v zmysle § 381 Tr. por. v rámci správy o stave veci zameranú na otázky, ktoré treba riešiť, vrátane výsledkov prípadného postupu konania podľa § 379 Tr. por. nezistil.

Podľa § 371 ods. 4 Tr. por. dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Podľa odseku 5 tohto ustanovenia dôvody podľa odseku 1 písm. i) a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného. V zmysle § 371 ods. 7 Tr. por. dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné. Podľa § 372 ods. 1 Tr. por. oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného.

Podľa § 385 ods. 1 Tr. por. dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Dovolací súd, vzhľadom na obvineným vymedzené dôvody dovolania upriamil pozornosť na to, či došlo k porušeniu práv obvineného na obhajobu. K ďalším uplatneným dovolacím dôvodom najvyšší súd neprihliadal aj preto, že ich neuplatnil najneskôr už v odvolacom konaní, pričom skutkové zistenia nebol oprávnený preskúmať lebo to zákon neprípúšťa.

Pokiaľ ide o právo byť zastúpený v trestnom konaní obhajcom, obvinený vo výsluchu z 24. februára 2009 (č. l. 8 - 10) po zákonom poučení o práve zvoliť si obhajcu prehlásil, že obhajcu si nevolí a ani ho nežiada a zároveň uviedol, že to čo mu je kladené za vinu v uznesení o vznesení obvinenia sa v podstate zakladá na pravde. Mrzí ho, že skutok spáchal, ale v Tatra banke na Vajanského nábreží nebol a nič nepodpisoval. K uzatvoreniu úverových zmlúv došlo na Mileticovej ulici v Bratislave a za peniaze z úveru si chcel zakúpiť stroje, k čomu nedošlo, lebo dva milióny korún z úveru na základe ústnej dohody požičal E. T., ktorý mu ich nevrátil. Všetky podklady potrebné k úveru podpísal.

Na verejnom zasadnutí 9. novembra 2010 (č. l. 103) požiadal súd o ustanovenie obhajcu z dôvodu jeho nemajetnosti a súčasne prehlásil, že nevlastní nehnuteľnosť alebo cennejšiu hnutel'nú vec, nie je vlastníkom motorového vozidla. Je zamestnaný s mesačným príjmom 660,- až 670,- Eur a s výživným na tri deti vo výške 190,- Eur. Bez vykonania ďalšieho úkonu na začiatku hlavného pojednávania 18. januára 2011 (č. l. 167) bol predsedom senátu oboznámený s tým, že obhajca mu nebol ustanovený, keďže nepreukázal, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. Obvinený uviedol, že obhajcu si zvoliť nechce.

V zmysle § 34 ods. 3 Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 (zák. č. 650/2005 Z. z.) obvinený, ktorý

nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, má nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú odmenu; nárok na bezplatnú obhajobu alebo obhajobu za zníženú odmenu musí obvinený preukázať najneskôr pri rozhodovaní o náhrade trov trestného konania. V tej dobe zákon obvinenému neukladal, aby nesolventnosť preukázal v lehote 30 dní od doručenia opatrenia o ustanovení obhajcu, stalo sa tak až zákonom účinným od 1. septembra 2011.

Podľa § 40 ods. 2 Tr. por. obvinenému, ktorý nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby a požiada o ustanovenie obhajcu, je povinný v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom predseda senátu ustanoviť obhajcu z advokátov aj v prípade, že neexistujú dôvody povinnej obhajoby. Skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky, musí obvinený preukázať.

Z vyjadreného je zrejmé, že predseda senátu prvostupňového súdu nepostupoval správne, keď obvinenému v konaní pred súdom 9. novembra 2010 obhajcu ihneď neustanovil. Stalo sa tak za situácie, keď obvinený ešte na tomto verejnom zasadnutí preukázal, že má dostatok finančných prostriedkov, aby si obhajcu zvolil. V danom prípade nešlo o povinnú obhajobu. Najvyšší súd uvedený postup nepovažoval síce za štandardný, lebo z vyjadrenia obvineného na tomto verejnom zasadnutí mal už prvostupňový súd zistené, že obvinený nemá právo na bezplatnú obhajobu. Tento postup však možno posúdiť iba ako formálne porušenie zákona, ktoré nemalo negatívny dopad na obhajobné práva obvineného, ale najmä na rozhodnutie vo veci samej. Obvinenému totiž nič nebránilo v tom, aby si obhajcu zvolil sám alebo aby si dal obhajcu zvoliť prostredníctvom iných osôb, resp. aby v lehote od 9. novembra 2010 do 18. januára 2011 preukázal, že spĺňa zákonné podmienky pre obhajobu bezplatnú alebo za zníženú odmenu. Na hlavnom pojednávaní 18. januára 2011 obvinený po oznámení, že mu obhajca nebol ustanovený, prehlásil, že obhajcu si zvoliť nechce. K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. teda nedošlo.

Najvyšší súd v tejto súvislosti pre úplnosť uvádza, že obvinený žiadosťami zo 4. apríla (č. l. 327), 17. mája (č. l. 337) a 10. júla 2013 (č. l. 381) sa domáhal ustanovenia obhajcu pre dovolacie konanie z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody a že nemá dostatočné prostriedky na obhajobu. Súd prvého stupňa 7. mája 2013 (č. l. 330) obvineného poučil v zmysle § 373 ods. 1 Tr. por. a vyzval, aby v lehote 30 dní od doručenia výzvy preukázal súdu nárok na bezplatnú obhajobu podľa zaslaného dotazníka. Z dokladov zabezpečených súdom prvého stupňa (č.l. 345 - 380 a 384) je zrejmé, že nepreukázal zákonom požadované skutočnosti oprávňujúce, aby mu bola poskytnutá bezplatná obhajoba. Výplýva to napokon aj z uznesenia dovolacieho súdu z 18. septembra 2013, sp. zn. 3 Tdo 48/2013, ktorým mu bolo podľa § 382 písm. d) Tr. por. odmietnuté dovolanie, lebo ho nepodal prostredníctvom obhajcu.

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že prokurátor vo vyjadrení nesprávne poukázal na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie citovanom uznesení sa zaoberal právom obvineného na obhajobu. Uznesenie sa výlučne vzťahuje na podanie dovolania bez obhajcu a bolo odmietnuté bez preskúmania, keďže si ho ani po vyzvaní nezvolil.

Nad rámec dovolací súd dodáva, že skutok vymedzený vo výrokovej časti napadnutého rozsudku vykazuje všetky zákonné znaky zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 4 Tr. zák. Zákonný je aj záver súdu, že obvinený konal v nepriamom úmysle, čo konštatoval aj odvolací súd v uznesení. Odôvodneniach týchto rozhodnutí je logickým a zákonným spôsobom vyložené v akom rozsahu bolo dokazovanie vykonané a to aj na návrhy procesných strán, vrátane obvineného. Prečo boli ďalšie návrhy obvineného na dokazovanie odmietnuté ešte pred vyhlásením rozhodnutia. Tiež akým spôsobom hodnotil vykonané dôkazy a aké závery z nich vyvodil. V podrobnostiach najvyšší súd odkazuje na obsah dovolaními napadnutých rozhodnutí.

Námietky obvineného viažuce sa na nerešpektovanie princípov spravodlivého procesu, zásady in dubio pro reo a na rozsah a spôsob hodnotenia dôkazov, nie sú dôvodné. Bolo na to poukázané už v napadnutých rozhodnutiach.

Napokon aj námietka obvineného, že vo veci konal a rozhodoval nepríslušný okresný súd, nie je

opodstatnená. V zmysle § 20 ods. 1 Tr. por. ak je podľa predchádzajúcich ustanovení daná príslušnosť niekoľkých súdov, konanie vykonáva ten súd, na ktorom podal prokurátor obžalobu alebo ktorému bola vec postúpená nepríslušným súdom. Podľa § 17 ods. 1 Tr. por. konanie vykonáva súd, v ktorého obvode bol trestný čin spáchaný.

Zo skutkovej vety rozsudku súdu prvého stupňa je nepochybné, že obvinený mal skutok spáchať aj v Bratislave na ul. Miletičovej č. 23, ktorá patrí do obvodu Okresného súdu Bratislava II, kde podal prokurátor obžalobu. V prípade, že ide o dištančný delikt, pri ktorom následok trestného činu nastal, prípadne mal nastať na inom mieste, než na ktorom bol čin spáchaný, sa za miesto spáchania činu považuje miesto, kde bolo uskutočnené konanie, ako aj miesto, kde nastal následok, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Z toho je zrejmé, že vo veci obvineného konal miestne a vecne príslušný Okresný súd Bratislava II.

Dovolacie dôvody neboli naplnené, preto najvyšší súd nemohol rozhodovať v zmysle § 380 ods. 2 Tr. por., ako sa toho domáhal obvinený.

Na základe uvedeného dovolací súd na neverejnom zasadnutí dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.